

3F BYGGE-, JORD- OG MILJØARBEJDERNES FAGFORENING

FAGLIGT FOKUS

3 / 2025

Vi vil ikke forgiftes

Afslør valgflæsket!

AF: **CLAUS WESTERGREEN, FORMAND BJMF**

Ferie kan nu noget! Batterierne bliver ladet op og hjernen bliver luftet. For et kort øjeblik får den lejlighed til at tænke nye tanker, når den ikke skal koncentrere sig om nuet og hverdagens opgaver.

En af de strøtanker, der poppede frem i løbet af ferien, var begrebet demokrati. Et ord og et begreb, der bliver hevet frem nærmest som et mantra. Vi gentager det uden egentlig at stoppe op og undersøge, om det nu forholder sig sådan. Noget burde måske justeres, så vi kommer nærmere selve kernen i demokrati – et system hvor folket har magten!

Når jeg har protesteret over politiske beslutninger, er jeg tit blevet slynget i hovedet, »at vi jo lever i et demokrati«, og at jeg »bare kan stemme på de politikere, der har mine håb og drømme på programmet!« Eller et udsagn som: »Vi har de politikere, vi har stemt på« gør at jeg bliver gjort kollektivt medansvarlig for førte politik.

Faktum er dog, at man ikke »bare« kan ændre hverken ført politik, intentioner, politiske studehandler, ideologier eller menneskesyn ved at stemme anderledes ved næste valg.

Der er så mange faktorer, der gør sig gældende, når man uddelegerer indflydelse og magt, og som jeg ikke er færdig med at fundere over, hvordan man kan forbedre, for så lang var min ferie nu heller ikke.

Mulighederne for at folket kan komme reelt til orde, det enkeltes menneskes livsbetingelser, konsekvenser ved dårligt udført politisk arbejde, dilemmaer ved at tilgodese forskellige menneskers forskellige behov og en masse andre spørgsmål skal besvares, før demokrati kan definere et samfund i sin egentlige betydning.

Min ferie var dog lang nok til, at jeg kom til at tænke på nogle af de faldgruber, som er værd at være opmærksom på, især op til et valg – valgflæsket.

Statsministeren eller børnenes statsminister ihukom pludselig, efter års forringelser af de danske daginstitutioner, at børnenes forældre er potentielle vælgere, så sensommere bød på løftet om flere ansatte i selvsamme institutioner – selvom det ikke kommer tæt på at opfylde de reelle behov.

Så blev der lokket med gratis daginstitutioner i København og endelig i sommervarmen, kom Løkke frem med nye idéer om mulighed for nedsat arbejdstid, i stedet for senior- og Arnepension.

Efter at have haft mulighed, magt og indflydelse i flere år, er det pudseløjerligt, lige op til et valg, at tordne mod forhold, de selv kunne have ændret i deres tid på Christiansborg eller rådhuset.

Der er rift om stemmerne, og valgflæsket bliver så fedt og spiseligt som muligt. Det fremmer ikke demokratiet, at smide loddemad ud, som forblænder og forplumrer.

Fagforeningen er stedet, hvor vi samles og udtrykker drømme og ønsker for vores liv – ordnede løn og arbejdsforhold, fornuftig arbejdstid og tid til familie og fritidsmuligheder. Lad os sammen genopdage styrken i dette fællesskab, og sammen dissekere og afsløre valgflæsket. Vi skal stå sammen om nye krav og drømme, der kan stilles kollektivt og solidarisk. ■

Fagligt Fokus er medlemsblad for 3F Bygge-, Jord- og Miljøarbejdernes Fagforening

Mølle Allé 26, 2500 Valby
Tlf. 70 30 08 26
bjmf@3f.dk
www.3f.dk/bjmf

Tilrettelæggelse og produktion

Janus Rørbach
janus.rorbach@3f.dk, tlf. 22 49 05 25

Kontakt

janus.rorbach@3f.dk

Ansvarshavende

Claus Westergreen

Forsidefoto

Janus Rørbach

Layout

Eks-Skolens Design & Tryk

Tryk

Tarm Bogtryk A/S

Oplag

9.000 stk.

Fagligt Fokus nr. 4 2025

Deadline: 24. oktober

Omdelt: 16. december

3f.dk/bjmf

Fællesskab fungerer – også før solen står op

200 håndværkere mødtes en tidlig morgen ved byggeriet af Børsen for at håndhæve en igangværende sympatikonflikt på byggepladsen. Der gik ikke mange timer, før en aftale blev indgået.

TEKST & FOTO: JANUS RØNBACH

Aktionen startede præcis kl. 05.15, hvor håndværkere placerede sig ved alle indgange til byggeriet. Gule veste, røde faner, skilte og bannere markerede deres utilfredshed.

Konflikten bundede i, at virksomheden Domus Ejendomsservice er på FH's lovligt varslede sympatikonfliktliste. Det betød, at ingen organiserede arbejdere måtte udføre arbejde, hvor virksomheden var til stede – som i dette tilfælde på Børsen. Samtidig var fagforeningen blevet nægtet adgang til pladsen ved tidligere pladsbesøg.

AFTALE MED DANSK ERHVERV

Der var højt humør og gejst – og dampende kaffe på kanterne. Efter et par timer blev fagforeningerne kontaktet af bygherren Dansk Erhverv. Et møde kom i stand på byggepladsen mellem Dansk Erhverv og repræsentanter fra fagforeningerne. Rasmus Kreutzmann var en af forhandlerne fra fagforeningerne.

– Alle parter var enige om at lave en aftale, der kunne afslutte konflikten. De entreprenører på pladsen, som havde hyret de konfliktramte firmaer, fik opsagt samarbejdet. Virksomhederne vender ikke tilbage uden en overenskomst. Det blev også aftalt, at fagforeningerne under Byggefagenes Samvirke kan besøge pladsen, samt at Dansk Erhverv hæfter for deres underentreprenører og at underentreprenørerne hæfter økonomisk for brud på overenskomsten – altså et delvist kædeansvar. Fællesskab fungerer sgu, udtaler Rasmus. ■

BJMF har efterfølgende skrevet overenskomst med Domus Ejendomsservice.

Hundredevis af håndværkere sikrede vigtig sejr til fagbevægelsen.

Vi vil ikke forgiftes!

Foran Klima-, Energi og Forsyningsministeriet protesterede mange faggrupper i fælles front. Budskabet var klart: Vi vil ikke udsættes for asbest. De mørketal, der forsvinder i den blå luft, skal frem i lyset. Offentligt asbestregister nu!

TEKST & FOTO: JANUS RØNBACH

I 1986 blev al brug af asbest forbudt, men inden da var asbest brugt i byggeriet i mange år. Der er et enormt mørketal for asbest i vores bygningsmasse. Hvert tredje tag indeholder asbest, og der er også asbest i mange andre bygningsmaterialer.

– Asbest dræber. Hvert år dør 300 mennesker. Det er flere end i trafikken, og tænk på hvor meget fokus der er på sikkerhed på vejene. Nye undersøgelser viser, at det kan være op mod 1300, der får asbestrelaterede sygdomme hvert år. Det er typisk bygningsarbejdere, der bliver ramt. Jeg vil påstå at 90-95% af VVS'erne har været

udsat for asbest i deres arbejdsliv. Selvom unge på skoleforløb udtaler, at de bliver udsat for asbest. Det er forkasteligt, udtaler VVS'er Henrik Bach, der holder tale til protesten.

ASBESTPROTOKOLLERNE FUNGERER IKKE

De mange faggrupper, der er mødt op foran Klima-, Energi og Forsyningsministeriet, som på dagen for protesten skal afholde møde om emnet, tæller alt fra VVS'ere til tømrere. De har et meget klart budskab. Lav et offentligt register for forekomster af asbest i byggeriet.

– Man kan ikke bruge de nuværende asbestprotokoller til en skid. De ligger for sig selv ude i virksomhederne, og ingen kan trække data fra dem. Når virksomheden går konkurs, så forsvinder de bare. Hele 49 VVS-virksomheder er gået konkurs det seneste år. Der er indleveret nul asbestprotokoller. Der er i samme tidsrum 1300 byggevirksomheder, der er gået konkurs – stadigvæk nul protokoller. Det er sygt, understreger Henrik.

LOVPLIGT TIL AT REGISTRERE

VVS'er og byggepladsmontør Karsten Clausen forklarer, at kimen til prote-

sterne begyndte på et kursus om arbejdsmiljø og asbest. Her besluttede Karsten og hans kolleger, at nu var det nok.

– Vi har både haft foretræde for politikerne, snakket med forbundet og nu protesterer vi sammen med de andre faggrupper. Tiden er til handling, ikke mere snak, mener Karsten. Vi vil have et offentligt register for asbest, virksomhederne skal lovpligtigt registrere asbestforekomsterne, og det skal være tilgængeligt for alle, ellers har ingen overblik over omfanget. Det kræver politisk handling nu!

PSYKISK BELASTENDE

VVS'er og arbejdsmiljørepræsentant Søren Knudsen fortæller, hvordan han har været med til at registrere asbestforekomsterne i de firmaer, han har arbejdet i, men at det jo har været spildt arbejde, når firmaet så går konkurs. Han understreger også, at dette handler om sundhed og tryghed for bygningsarbejdere, men også for alle andre, der benytter bygninger med asbest.

– Lungehindekræft er noget, du kun kan få af asbest. Det er svært at vide, hvem der bliver ramt af det. Jeg har kollegaer, der er blevet syge. Jeg

ved jo ikke, om jeg latent har det i lungerne. Jeg ved, at jeg er blevet udsat for det i mit arbejdsliv. Det er også en psykisk belastning ikke at vide det, siger Søren.

POLITISK ANSVAR

Folketingspolitiker fra Enhedslisten Victoria Velásquez var også med til protesten og skulle ind til mødet i ministeriet. Hun nævner, at hun som politiker også gerne vil have et offentligt register, da det netop kan klargøre omfanget af problemet, og hjælpe med at lave effektiv lovgivning på området. Samtidigt ønsker hun at lytte til protestens budskaber og bringe perspektiverne med ind i forhandlingslokalet.

– Vi har et politisk ansvar, udtaler Victoria. Det handler om respekt for folks arbejdsliv. Det handler om tryghed og sikkerhed. De er blevet udsat for et tillidsbrud. Samtidigt handler det også om retssikkerhed. Hvis man bliver syg,

skal man nemt kunne få en afklaring på, hvor det kommer fra. Det kan ikke være meningen, at bygningsarbejderne skal rende rundt og lege arkivarer.

OFFENTLIGT ASBESTREGISTER NU!

Formand for Snedker- og Tømrernes Brancheklub Storkøbenhavn Helga Mathiasen var også på pletten på dagen og med til at organisere protesten. Hun understreger ligeledes, at det er besynderligt, at man skal være bange for, at asbestregistre bare forsvinder i den blå luft.

– Registerne skal også bruges, når man bliver syg af det 20 år nede af vejen. Der er noget lort, at vi skal kæmpe for at få et offentligt asbestregister. Det burde være en selvfølge. Danmark undervurderer hvor stort problemet er. Det fortjener at blive en højt prioriteret politisk sag. Vi står her igen, hvis politikerne ikke snart begynder at give den gas, understreger Helga. ■

Sjak dømt i Arbejdsretten for at sige nej til farligt arbejde

Et tømrersjak i Vanløse vurderede, at et stillads var for usikkert og nægtede derfor at gå op på det. Arbejdstilsynets meldinger var uklare, og sjakket blev senere dømt for overenskomststridig arbejdsnedlæggelse.

TEKST & FOTO: JANUS RØNBACH

August 2024 faldt en elektriker en etage ned på et stillads og fik et stilladsdæk ned over sig. Senere skete

det samme for en VVS'er, som dog nåede at gribe fat i en stang, så han ikke faldt, da dækket under ham gav efter.

Arbejdstilsynet besøgte byggepladsen senere på efteråret og gav flere strakspåbud på stilladset. Af

rapporten fremgår det at stilladskonstruktionen var ustabil: »Der er risiko for, at konstruktionen kollapse. Kollapser stilladskonstruktionen, er der betydelig fare for alvorlige kvæstelser for brugerne af stilladskonstruktionen i værste fald med døden til følge.«

Arbejdstilsynet kom siden flere gange og gav flere påbud, men tjekkede aldrig efter, om påbuddene blev efterlevet. Firmaerne bag skulle blot underrette tilsynet om, at tingene var bragt i orden.

Tømrersjakkets arbejdsmiljørepræsentant påpegede og dokumenterede ellers løbende, at problemerne ikke var udbedret. Tømrersjakket nægtede derfor at gå op på stilladset, fordi det var for farligt, og nedlagde dermed arbejdet. Da der endelig kom ingeniørberegninger, der viste, at stilladset faktisk kunne holde, genoptog de arbejdet.

Tømrerfirmaet rejste alligevel en sag ved arbejdsretten om overenskomststridig arbejdsnedlæggelse. Dommen faldt sidst i maj, og sjakket tabte sagen. De fik ingen løn for de dage, de nægtede at gå op i stilladset, og de skulle betale en bod til arbejdsgiverne.

Retten lagde blandt andet vægt på, at tømrerfirmaet og stilladsfirmaet løbende havde tilkendegivet, at man havde bragt tingene i orden.

– Jeg har fuldstændig mistet tilliden til myndighederne, udtalte en af tømrerne efter domfældelsen.

RAPPORT FRA PLADSEN

Til netmediet Arbejderen udtaler tømrer Jette Jørgensen sig om sagen. Hun var en af arbejderne, som nægtede at gå op på stilladset.

– Vi vidste altså godt, at stilladset var farligt, og nægtede derfor at gå op på det. Arbejdstilsynet konstaterede jo det samme, da de var ude og inspicere det. Arbejdsretten har jo grundlæggende set sagt, at jeg ikke kan vurdere selv, om jeg vil udsætte min krop for fare på mit arbejde, men at det kun er Arbejdstilsynet, som kan vurdere det. Det, mener jeg, er en farlig vej at gå.

Tømrersjakket nedlagde arbejdet efter flere arbejdsulykker på stilladset.

Arbejdstilsynet havde af flere omgange givet strakspåbud på stilladset.

Dommen underer Jette. Hun fremhæver paragraf 17 stykke 2 i *Regler for behandling af faglig strid*, også kaldet Normen, hvor man som arbejder har ret til at nægte at udføre arbejde, hvis det er til fare for ens helbred.

– Derfor var det meget underligt, at Arbejdsretten mente, at nedlæggelsen var overenskomststridig, når den bestemmelse findes. Men som man kan læse i dommen, så lægger retten vægt på, at Arbejdstilsynet ikke havde direkte lukket stilladset, da de var ude og inspicere det, fortæller hun.

Arbejdstilsynet havde nemlig kun udstedt et såkaldt strakspåbud, som pålægger arbejdsgivere hurtigst muligt at udbedre et problem med for eksempel sikkerhed. De havde ikke

udstedt et forbud, som de også har mulighed for, som ville have stoppet alt arbejde på stilladset fuldstændigt.

– Jeg har dog forhørt mig lidt omkring, og umiddelbart kan jeg ikke finde noget eksempel på, at Arbejdstilsynet faktisk har udstedt et forbud gennem de sidste fem år. Så det er altså ikke en sanktioneringsmulighed, som Arbejdstilsynet ser ud til at bruge, selvom der er mange tilfælde med farligt arbejdsmiljø, hvor den nok burde bruges, understreger Jette Jørgensen.

HVEM HAR MYNDIGHEDERNE TILLID TIL?

Helga Mathiassen, der er formand for Snedker- og Tømrernes Brancheklub Storkøbenhavn, har tidligere udtalt

Det er et tillidsbrud at skulle vælge mellem en bod og sin egen sikkerhed.

sig i Information, og mener at sagen er et spørgsmål om tillid til myndighederne.

– Frem for at beskytte borgere mod arbejdsulykker, ender man med at holde hånden over virksomheder, som kan have økonomiske interesser i at omgå reglerne. Det virker nogle gange, som om myndighederne har blind tillid til, at virksomhederne overholder reglerne, på trods af at vi igen og igen ser systematiske lovbrud. Om det skyldes mangel på ressourcer, frygt for sagsanlæg eller inkompetence, ved jeg ikke – men det er alvorligt.

Hun påpeger også det underlige i, at arbejderne må stå alene med valget mellem at risikere sin krop eller at få en bod.

– Når Arbejdstilsynet selv skriver, at et stillads er så usikkert, at det kan have »døden til følge«, så burde det være tilsynet selv, der skriftligt meddelte firmaet, at de ansatte ikke måtte gå op på stilladset – ikke før tingene

var bragt i orden. I stedet var det tømmersjakket, der på trods af et enormt pres fra deres arbejdsgiver, skulle stå fast på, at de ikke ville gå derop. Arbejdstilsynet burde have en bedre praksis for at kontrollere, om deres påbud bliver efterlevet.

Helga fremhæver også det underlige i, at staten sagtens kan finde penge til at kontrollere almindelige borgere, men ikke de firmaer der bryder reglerne.

– Det vil kræve mere kontrol, at komme sådanne sager til livs. Det koster penge, men staten har allerede en del erfaring med fintmaskede kontrolsystemer, når det kommer til for eksempel syge og arbejdsløse. A-kasserne skal ifølge loven kontrollere samtlige dagpengeudbetalinger for samtlige ledige medlemmer hver eneste måned. I Danmark er vi stolte af et højt niveau af tillid. Det er på tide at øge kontrollen med virksomheder, der igen og igen bryder reglerne. I ste-

det kunne man så udvise mere tillid til almindelige mennesker.

HVAD SÅ NU?

Den konkrete dom medførte, at de arbejdere, der nedlagde arbejdet på pladsen, skulle betale en bod. Dette betyder dog ikke, at kollegerne fremover skal acceptere, hvad de anser som farlige forhold.

Fagligt Fokus har spurgt Flemming Hansen, der er arbejdsmiljøkonsulent i 3F-forbundets byggegruppe, om hans tolkning af dommen, og hvad kollegaerne på pladserne skal tage med sig fremover efter domssigelsen.

– Alle har stadigvæk ret til at sige fra over for farligt arbejde. Det gælder, når der er en klar fare, eller når der er usikkerhed om en fare. Retten gælder indtil faren er væk eller usikkerheden er afklaret. Det sker typisk ved Arbejdstilsynets afgørelser på pladsen. Vi skal dog fremover bede Arbejdstilsynet om at være mere præcise, og at følge op på om et strakspåbud faktisk efterleves.

Helga Mathiassen understreger ligeledes, at man ikke skal ændre adfærd i forhold til arbejdsnedlæggelse under farlige forhold.

– Det nye er, at hvis Arbejdstilsynet laver et strakspåbud på en arbejdsplads, så skal arbejdsmiljørepræsentanten eller de ansatte bede om at få en utvetydig afklaring af, om det er sikkert at arbejde videre, og om påbuddet lukker områder på arbejdspladsen. Dette skal nedfældes skriftligt i Arbejdstilsynets rapport. Dertil skal man i tvivlstilfælde bede Arbejdstilsynet om at kontrollere arbejdsgiveren, når de ved et strakspåbud siger, at fejlen er udbedret. Dette skal også klargøres og nedfældes skriftligt.

Flemming fortæller, at 3F-forbundets byggegruppe har haft møde med Arbejdstilsynet og diskuteret den konkrete sag og dommen. Her blev der rejst kritik af sagens forløb og uklarhederne for kollegerne. Arbejdstilsynet udtrykte, at de ville tage dette med fremover i deres arbejde. ■

COMMUNITY HOUSE

Det handler om arbejdermagt

Et projekt drevet af frivillige giver migrantarbejdere mulighed for rådgivning, fællesskab og kollektiv handling.

TEKST & FOTO: JANUS RØNBACH

I nogle lokaler i Græsrødshuset i indre København finder man en ny organisation, der det seneste halve år har arbejdet med at vejlede og organisere migrantarbejdere.

– Vores formål er at hjælpe migrantarbejdere med stort og småt – specielt i forhold til arbejdsmarkedet. Det handler om at gøre personlige problemer kollektive og at kunne handle på dem i fællesskab. Vores dør er åben for alle, udtaler frivillig og betonarbejder Jakob Mathiassen.

Community House er i perioden gået fra to til tyve frivillige migrantarbejdere, og har afholdt en masse rådgivningsmøder, seminarer og et par demonstrationer.

– Det går fremad med vores arbejde, fortæller Jakob. Vi har fat i en del

udenlandsk sundhedspersonale, som er havnet som sorteper i sundhedssystemet. De skubbes rundt i systemet, og de ender med bare at blive sendt

hjem igen – et kæmpe ressourcespild. Vi har også fat i en masse ukrainere. Grundet særloven, som siger at de skal være i konstant arbejde, bliver de roteret rundt i den ene praktik efter den anden. Det er rent løntrykkeri.

– Der er 400.000 migrantarbejdere i Danmark. Hvis vi ønsker at forsvare vores egne overenskomster, så bliver vi nødt til også at organisere dem. De skal med i kampen for et mere socialt samfund. Det handler om arbejdermagt for os alle. ■

Community House, Studiestræde 24, har åbent hver onsdag fra 16.30-19.30, hvor frivillige sidder klar med råd og vejledning.

Community House demonstrerede ved folketinget.

Klamphuggeri på Frilandsmuseet

En flok unge tog en lørdag ud af kalenderen for at dyrke de gamle håndværksdyder på Frilandsmuseet.

TEKST: JANUS RØNBACH
FOTO: SØREN D. ANDERSEN

Det er en tidlig lørdag morgen. Duggen klynger sig endnu til det grønne græs, og solen er endnu ikke brændt igennem det grå skydække. Bag bindingsværk og under stråtag høres unge stemmer synge Tømmermandens vise.

»Den tømmermand bruger sin dag med forstand, det gælder at hale de kroner i land. Hver morgen han traver fra hjemmet så glad, så varsomt han bærer sin pakke med mad. Han bruger sin hjerne og fysisk kraft, de skarpeste jern og økser på skaft.«

Frilandsmuseet er et af verdens ældste og største frilandsmuseer og rummer over 100 gamle landbobygninger fra forskellige egne af det hi-

storiske Danmark. Bygningerne er indrettet, som da de var beboet af bønder og landhåndværkere.

Her var en flok unge mødt op til Faglig Ungdomsfestival, der er organiseret af medlemmer og ansatte i BJMF. Bygningssnedker Stefan Bugge og tømrer Laurits Lillelund bød velkommen med frisk morgenbrød og dampende kaffe.

FORTIDSGAVER TIL FREMTIDENS SVENDE

– I Hustømmerforeningene har vi et svendelaug. Vi tænkte, at vi gerne ville have mere faglighed ind i lærlingeuddannelsen. Derfor laver vi dette kursus for de unge. Selv har jeg samlet nogle af de klassiske færdigheder op gennem årene, ved at arbejde på gamle bygninger med restaurering, understreger Stefan.

Under morgenmaden snakkes der lystigt om klassiske byggemetoder, herunder det såkaldte kongespær, der bruges på f.eks. Børsen, hvor tagkon-

struktionen hviler på spærene uden at være fastgjort. Derved kan konstruktionen bevæge sig, når det blæser, men samtidigt fordeles vægten ned gennem konstruktionen til et stærkere punkt.

Efter sang og morgenmad bevæger forsamlingen sig i godt humør gennem Frilandsmuseets idyliske omgivelser. Under nogle enorme egetræer har kursusholderne klargjort dagens opgave. Store stammer ligger klar på bukke og på rad og række står dusinvis af bindøkser og bredbiler. Disse skal bruges til at udhugge stammerne.

– Bindøksen var landarbejderens værktøj, hvorimod bredbilen var tømrernes. De stykker træ som ryger af stammen i tilhugningsprocessen kaldes en klamp. Det var et arbejde, som en hvilken som helst ulærd arbejder kunne udføre – en klamphugger, bemærker Stefan.

Før stammerne kan hugges til, må de måles op. Hvor stort et stykke tømmer kan man få af netop den stamme

man står med? Efter stregerne er sat, svinger ungdommen økserne og der flyver klamper til højre og venstre.

– Det var super fedt, at de unge var så interesserede og engagerede. De ville næsten ikke hjem igen. Vi vil helt sikkert lave lignende kurser fremover, siger Stefan. De får også en materialeforståelse, de kan bruge i deres arbejdsliv, samt en grøn bevidsthed. Det fede ved at kigge tilbage, er at man kan se fremtidens mulige byggeri. I det gamle håndværk skulle man spare på sine materialer, og man sparede træ ved at hugge stammerne. Samtidigt arbejdede man med frisk træ, så der var ikke behov for kunsttørring. Du hugger stammen med det samme. Det giver også mindre transport. Der er meget kort fra skov til byggemateriale.

MAN KAN MÆRKE DET

Kursusdeltager Dagmar Larsen, der er udlært bygnings-snedker, interesserer sig generelt for de gamle håndværkstraditioner, som hun har stiftet bekendtskab med i sin læretid, hvor hun var med til at restaurere gamle bygninger.

– Jeg så kurset på Instagram. Det er spændende at arbejde mere traditionelt. Det har været gennem menneskehænder og du finder en kvalitet i de gamle løsninger, hvor det ikke bare

Koncentration og materialelære på Frilandsmuseet.

skal gå stærkt. Det fedeste var at høre noget om historien bag den måde at arbejde på, og at bruge sin krop på en helt anden måde – kom hjem og have sindssygt ondt i hænderne, efter at have svunget øksen over den rå stamme hele dagen. Så ved man på egen krop, hvad det betyder at arbejde på den måde, påpeger Dagmar.

– Jeg vil gerne lære mere af den slags håndværk. Jeg har lært at hugge med økse, processen med at håndhugge, at opmåle og at bruge forskellige økser. Det vækker ens nysgerrighed at se de gamle teknikker. Der er også et stort behov for, at der også findes nogle

der kan vedligeholde og opbygge de gamle huse – bare se på Børsen der nu skal genopbygges, siger hun.

DET SOCIALE OG DET GRØNNE

Lauritz Christiansen, der er tømrersvend og ungdomskonsulent hos 3F BJMF, var både med til kurset og til at organisere det. Tidligere har der været lignende landsdækkende arrangementer med hundredvis af deltagere, og Lauritz håber de kan komme meget længere ud næste gang.

– Det sjoveste var at møde nogle nye mennesker og være sammen om håndværket. Det handlede om at være tømrere og snedkere. Vi arbejdede, spiste og snakkede sammen. Materialelæren i det var også fedt. En forståelse af hvordan det er at arbejde i vådt træ. Det er blødere og vi prøvede noget andet værktøj, siger Lauritz.

– Der var også et interessant grønt perspektiv i de gamle metoder. Bindingsværkshuset var naglet sammen, så man kunne skille det ad igen. Det var ikke støbt fast. Man kunne altid skifte de udtjente dele af huset. Det var også muligt at tilføje nye dele til konstruktionen eller pille dele af huset ned og give det til sine børn, der flyttede ud, og som så kunne bygge det op igen et nyt sted. Det er nærmest som lego. Det er da bæredygtigt og du genanvender arbejdskraften, påpeger Lauritz. ■

Unge lærte om traditionelle byggemetoder.

STØV

Firma dømt i sag om arbejdsskade

Støv er farligt – også selvom det kan spises.

TEKST: LØTTE OTT • FOTO: COLOURBOX

Et stort tømrerfirma er af retten i Roskilde blevet dømt til at betale erstatning til en tømrer i en arbejdsskadesag, fordi firmaet ikke sikrede medarbejderne mod luftvejsgener.

Det hele startede i april 2021, hvor et tømrersjak blev ansat til at bygge en børnehave, der skulle være svanemærket. Bl.a. skulle de arbejde med et helt nyt produkt, som ingen af dem kendte.

Produktet var vindplader, som skulle monteres uden på bygningen. Formanden på pladsen forklarede tømrerne, at det var et supersundt materiale uden gift. Det var så ufarligt, at man kunne spise det.

PROBLEMER MED AT SKÆRE PLADERNE

Tømrerne fik ikke læst instruktionen nøje igennem, og der var ingen APV, og fordi arbejdet skulle foregå uden dørs, mente de i første omgang, at det ikke var nødvendigt at bruge støvmaske eller have sug på maskinerne.

Allerede efter den første uge viste det sig dog, at materialet støvede så meget, at det klumpede sammen i saven, der var en dyksav. Tømrerne fik derefter håndrundsav og der blev sat en støvsuger i enden af saven.

Men støvsugeren stoppede til og måtte nogle gange skilles helt ad for at blive rensat. En af løsningerne blev en langsomtgående sav, som støvede mindre. Det gjorde arbejdsgangen meget langsom, og eftersom de var på akkord, blev de meget pressede.

STØVMASKER ELLER KAFFEFILTRE

Tømrerne beskriver vindpladerne som et mærkeligt og ubehageligt materiale, der knækkede, når man rørte ved det, og når man savede i det, støvede det voldsomt.

Flere af dem fik ved fyraftenstid blodnæse og udtørrede slimhinder. Efter bare en time, var maskerne helt brune indeni, og alle snottede

og hostede blod og gullige klumper med små fibre i.

Sjakket forsøgte at beskytte sig bedst muligt med de udleverede masker, som minder om »kaffefiltre«, og som ifølge Arbejdsmiljøloven kun må bruges tre timer om dagen. Men de fik ikke udleveret masker med friskluftindtag.

Sjakket arbejdede med vindpladerne fra juni til december 2021 og havde alle luftvejsgener. De blev undersøgt på Arbejds- og Miljømedicinsk Afdeling på Bispebjerg Hospital, der konkluderede at det er 'plausibelt at eksponeringen af støv fra vindspærrepladerne kan have forårsaget luftvejssymptomer'.

SJAKKET FIK MEDHOLD

En af tømrerne blev meget syg og endte med en længere sygdomsperiode. Han rejste med fagforeningens hjælp en sag om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og godtgørelse for svie og smerte, og fik i februar

Fem myter om støv

1

Myte: Hvis det støver, kan man bare tage en maske på.

Fakta: Udvikling af støv skal undgås ved at vælge de mindst støvende arbejdsmetoder og bruge sug på maskinerne. Så beskytter man nemlig alle på arbejdsstedet. Den person, der udfører det støvende arbejde, skal bruge åndedrætsværn som supplement, når det ikke er muligt at fjerne alt støvet, hvor det dannes.

2

Myte: Støv er ikke et problem, når man arbejder udendørs.

Fakta: På byggepladser skal man beskytte sig mod støv, også når det støvende arbejde foregår udendørs. Udendørs bliver støvet ikke hængende i luften, men man kan indånde det, mens man er i gang med at arbejde. Derfor skal man også udendørs vælge de mindst støvende arbejdsmetoder og bruge sug på maskiner. Den person, der udfører det støvende arbejde, skal bruge åndedrætsværn, hvis det er nødvendigt.

3

Myte: En lille smule støv er ikke farligt.

Fakta: På byggepladser kan man blive udsat for mange forskellige typer støv. Kvarts, asbest og træstøv er eksempler på kræftfremkaldende stoffer, hvor al unødigt udsættelse skal undgås, fordi der ikke er nogen nedre grænse for de helbredsskadelige effekter. Ny forskning viser desuden, at selv lave koncentrationer af støv kan øge risikoen for hjertekarsygdom, så der er mange gode grunde til at forebygge udsættelse for støv.

4

Myte: Man kan se, hvis der er for meget støv i luften.

Fakta: Støv kan godt være et problem, selvom det ikke kan ses. Særligt det fine støv kan hænge i luften rigtig lang tid efter, at det støvende arbejde er afsluttet. Det fine støv kan nå længst ned i lungerne, derfor er det vigtigt, at luften renses med udluftning eller luftrenser.

5

Myte: Er det ikke mit støv – er det ikke mit problem.

Fakta: En virksomhed har ansvar for at beskytte sine medarbejdere mod støv – også selvom det ikke er dem, der udfører det støvende arbejde. Virksomheden kan altså godt få et strakspåbud fra Arbejdstilsynet, selvom det ikke er virksomhedens egne medarbejdere, der støver på byggepladsen.

i år medhold og blev tilkendt godt 112.000 kr.

Dommen gav ham og sjakket ret i, at virksomheden havde forsømt at stille de nødvendige personlige værnemidler til rådighed og havde undladt at føre tilsyn med om de blev brugt, samt påtale hvis de ikke blev brugt.

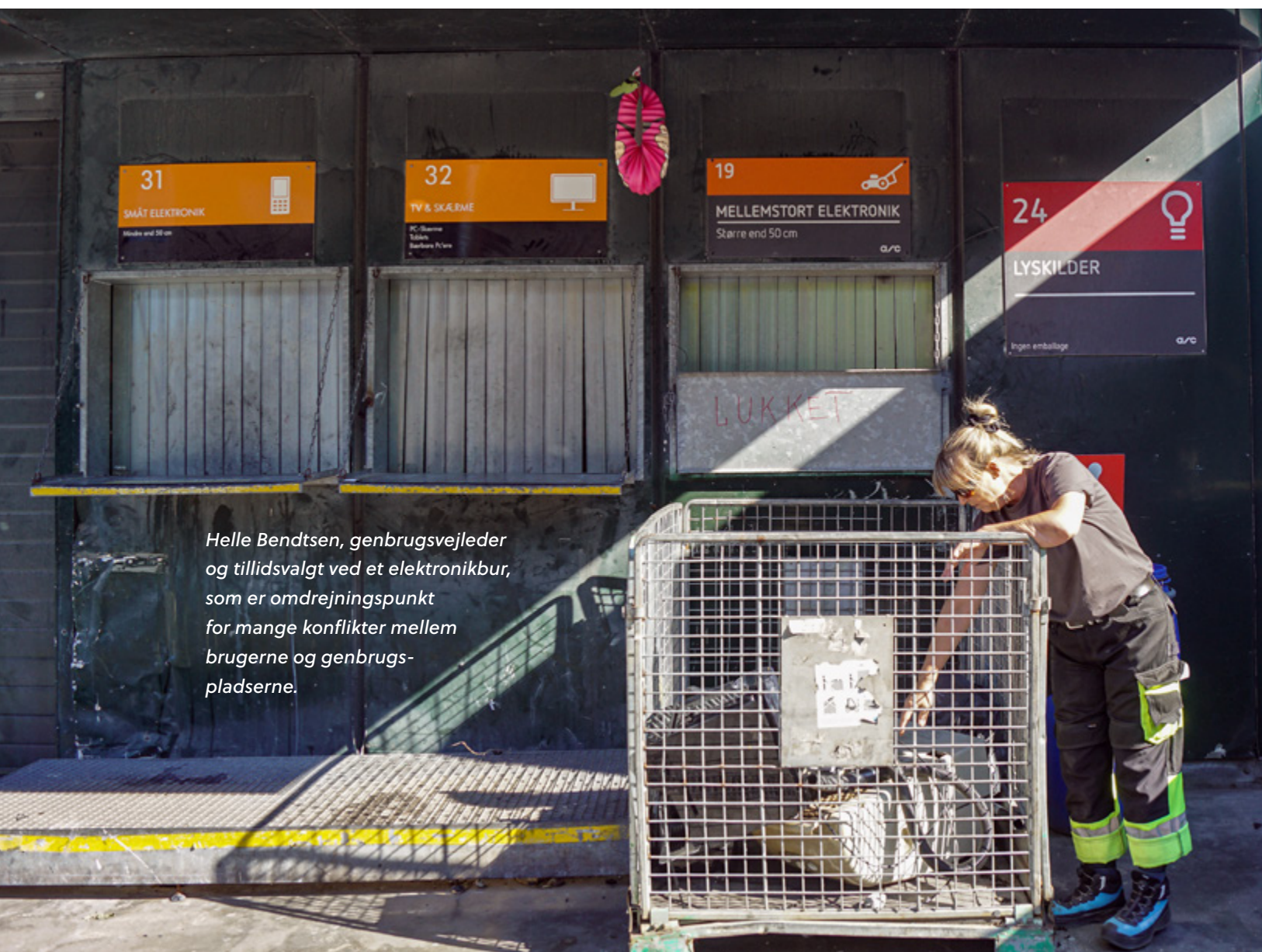
Dommen siger også at 'skaden kunne have været undgået, hvis arbejdsgiveren havde sikret at arbejdet var planlagt, tilrettelagt og udført sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, herunder blandt andet ved at indstille anvendelsen af det pågældende materiale på de ansattes klager eller ved at stille et til opgaven egnet værnemiddel til rådighed for de ansatte'. ■

Kilder: Branchevejledningen om støv på byggepladsen (BFA BA),
Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø

Er vi genbrugs- vejledere eller elektronikvogtere?

De københavnske genbrugsstationer oplever stigende kriminalitet og aggressiv adfærd.

TEKST: JANUS RØNBACH OG LOTTE OTT · FOTO: JANUS RØNBACH

Helle Bendtsen, genbrugsvejleder og tillidsvalgt ved et elektronikbur, som er omdrejningspunkt for mange konflikter mellem brugerne og genbrugspladserne.

– Skal vi være genbrugsvejledere eller elektronikvogtere? Det spørger Helle Bendtsen sig selv og sine kolleger om. Hun er tillidsvalgt for genbrugsvejlederne på de københavnske genbrugspladser, og oplever, at der er sket en eksplosion af tyverier og aggressioner.

ELEKTRONIKTYVENE

Et af de store problemer er »elektroniktyvene«, som huserer på både genbrugsstationer og nærgenbrugsstationer for at skaffe ting til videresalg.

Elektronik bliver ikke længere lagt ud til direkte bytte, fordi der tidligere har været slåskampe mellem brugerne og det har været nødvendigt at tilkalde politiet.

På flere nærgenbrug skal elektronikken afleveres personligt til en genbrugsvejleder, der låser det inde med det samme. Det har dog ikke løst problemerne, tværtimod har det ført til jævnlige indbrudsforsøg i elektronikburene – både i og uden for åbningstiden.

– Sidst jeg talte med min kollega på Bispeengbuen, havde de, i løbet af den første time pladsen var åben, smidt tre personer væk, som forsøgte at få fat i elektronikken. Og sådan fortsætter det hele dagen.

Helle fortæller videre, at når de ansatte går hjem til fyraften, står tyvene og venter på at bryde ind til elektronikken, og nogle gange er det mandskabshusene, der bliver ribbet for alt.

Det giver en masse ekstraarbejde, som intet har med genbrug at gøre: sikre spor, ringe til politi og glarmester, rydde op mv. og vente på at politiet giver grønt lys for at der kan åbnes op.

NÆRGENBRUG I OFFENTLIGE RUM

De lokale nærgenbrugspladser i Møllegade, Nordhavn og på Langgade har nogle særlige udfordringer: Pladserne ligger i åbne offentlige rum, og er blevet samlingssted for nogle personer, der tager ophold hele dagen, drikker og kan blive meget ubehagelige.

Der er lavet en regel, der gælder alle genbrugspladser, om at man kun må komme en gang om dagen og maks. være der en halv time.

– Men det er svært at sige, at de ikke må være der, for så flytter de bare over på en kommunal bænk ti meter væk. Det er typisk i de situationer, hvor vi beder dem gå, at vi får nogle udfordringer.

På de åbne pladser er der også borgere, der tager ophold hele døgnet, og det giver enormt meget rod, som genbrugsvejlederne så også skal forholde sig til.

DØDSTRUSLER

Det høje konfliktniveau og de mange konfrontationer giver et anspændt arbejdsmiljø, som rammer kollegerne.

– Jeg har to kolleger, der har sagt op, simpelthen fordi det fyldte for meget med den massive aggressivitet. Elektroniktyvene kommer tit, og jo mere vi smider dem ud, jo mere aggressive bliver de. Det blev for meget for kollegerne, siger Helle og fortsætter:

– En kollega på Bispeengbuen har fået dødstrusler af nogle af elektroniktyvene. Det er jo ikke fedt at få dødstrusler for bare at passe sit arbejde. Der er flere, der er berørte af det.

– En anden kollega var nødt til at ringe efter politiet for at blive eskorteret ud af sin arbejdsplads. Han var blevet lidt senere og skulle lukke og slukke. Da han kommer ud, står der seks elektroniktyve i gang med at splitte burene med elektronik ad. Han turde simpelt ikke gå ud og måtte ringe til politiet.

TRYGHEDEN UDFORDRET

Helle Bendtsen er stor tilhænger af genbrug og kan godt lide sit arbejde, men efterhånden handler arbejdet på genbrugspladsen i stigende grad om at komme konflikter og tyverier i forkøbet.

– Alle synes, at genbrug er en god idé, men det er ærgerligt, at vi kommer i situationer, der virkelig er en prøvelse. Man bliver mættet af den store aggressivitet, der er. Det skal være trygt at gå på arbejde, og nogle dage er trygheden udfordret, siger hun.

– Jeg har stor respekt for at man i Københavns Kommune vil have endnu mere direkte genbrug, men udfordringen er, at vi ikke også får de der varme hænder, siger Helle og uddyber at genbrugsvejlederne ofte laver socialt arbejdet og tager sig af opgaver, som egentlig hører til hos politiet.

– Det er belastende både psykisk og i forhold til selve arbejdet at skulle forholde os til ting, som vi ikke er klædt på til at klare.

BUTIKSDETEKTIVER OG POLITIBETJENTE

Arbejdet på genbrugspladserne er blevet til mere og andet end en ar-

Helle Bendtsen kan godt lide sit arbejde og er tilhænger af genbrug, men efterhånden handler arbejdet på mere og mere om at komme konflikter og tyverier i forkøbet.

bejdsdag under åben himmel, sørge for at pladsen er pæn og ryddelig, bidrage til løbende optimering og vejlede de besøgende.

Nu består arbejdet også i at forhindre tyverier og sikre at reglerne bliver overholdt. F.eks. må man tage, hvad man kan have i hænderne. Men som Helle siger, så kan en Ikea-pose i hver hånd rumme rigtig meget.

Vejlederne er også sådan en slags butiksdetektiver, der skal holde øje med de besøgende. På Helles arbejdsplads er der to, der hele tiden vender tilbage: Lampemanden og Metalmanden, er de blevet døbt.

– Når Metalmanden er der, så vent vi med at køre metalting ind i byttezonen, fordi vi ved, at han tager det hele ud i Sydhavnen og sælger det som metalskrot. Det kan f.eks. være et par superfine messinglysestager, som nogle ville blive rigtig glade for.

– Lampemanden render med sin lille hobbykniv og skærer alle ledninger af lamperne. Hvis det er en pendel, kan man skifte ledningen, men hvis det er en standerlampe, så kan den ikke bruges.

– Så kan man jo spørge sig selv: Er det meningen? Er det en del af konceptet?

TYVEGODSET ENDER PÅ MARKEDER

Elektroniktyvene er, ifølge Helle Bendtsen, udlændinge fra Østeuropa, der forsøger at overleve ved at sælge ting og sager på gademarkeder. Nogle af kræmmerne bruger genbrugsstationerne som forsyningskilde.

Hun ser en sammenhæng mellem stigning i elektroniktyverierne og Københavns Kommunes lovliggørelse af bl.a. det tidligere uregulerede marked under Nørrebro Station.

– Jeg har forståelse for, at man kan opholde sig i Danmark og ikke have de samme muligheder som os andre, men det piner mig, at det skal gå ud over mine kollegers arbejdsdag, siger hun.

– Men der er også noget galt, når den samme person, der viser sig at være udvist gentagne gange fra Danmark og uden opholdstilladelse, dukker op hos os igen og igen. Politikerne har et problem, siger Helle Bendtsen.

SVÆR LØSNING

Helle har ikke noget enkelt bud på, hvad der skal til for at sikre hende og kollegerne en tryk arbejdsdag.

– ARC har gjort rigtig meget for at dæmme op for de ubehagelige situationer. I perioder har der været vagter hele dagen til sidste mand er gået. Elektronikken bliver afhentet dagligt i hverdagene for at forhindre tyverier. Men det er mere symptombehandling.

– Jeg ved slet ikke, hvad løsningen skal være, siger Helle og funderer på, om man måske skal genindføre betaling for tingene, sådan som det tidligere fungerede på genbrugsstationen i Sydhavnen...

– ... Eller gøre som på Hvidovre, hvor genbrug bliver indsamlet til foreningerne, der så afholder loppemarked én gang om måneden, hvor indtjeningen går til foreningslivet i kommunen

– På nærgenbrug kunne det måske gøre arbejdsdagen mere tryk, hvis man altid var to på arbejde, ikke fordi der er arbejde til to, men alene for ikke at stå alene i de ubehagelige situationer, siger Helle Bendtsen og tilføjer at Møllegade er den eneste nærgenbrugsstation, hvor de er to på vagt. ■

Genbrugsvejlederne er organiseret i Klub Genbrug og er i skrivende stund i gang med en henvendelse om problemerne til Teknik- og Miljøforvaltningen i Københavns Kommune.

BJMF

Ny medie- medarbejder

TEKST: LOTTE OTT
FOTO: SØREN D. ANDERSEN

BJMF har ansat en ny mediemedarbejder. Janus Rønbach er uddannet i filosofi og historie fra Roskilde Universitet, og har arbejdet med medier i mange forskellige sammenhænge.

– Jeg glæder mig mega meget til at komme i gang. Jeg vil knokle hårdt for at bringe BJMF's budskaber og historier ud til vores medlemmer

og offentligheden. Jeg har selv været fagligt aktiv, og har den klare holdning, at fagbevægelsens arbejde er essentielt for at skabe et socialt retfærdigt samfund.

Janus har tidligere været redaktør og bestyrelsesmedlem for podcastkanalen Radioaktiv og netmediet Solidaritet. Her har han arbejdet med artikler, redigering, hjemmeside, podcast, video og streaming. Janus har i Enhedslisten arbejdet med sociale medier og videoproduktion.

– Det er vigtigt for fagbevægelsen at komme i offensiven. Lad os benytte alle de muligheder de nye medier giver os. Det er vigtigt både at komme bredt ud med vores budskaber, men også at lave indhold der faktisk rykker holdninger, oplyser og sætter sig fast. Vigtigst af alt – vi skal have medlemmernes historie frem i lyset. Vi er jeres megafon! ■

PRIDE

Fagbevægelsen i regnbuefarver

TEKST & FOTO: JANUS RØNBACH

I solskin og regnbuer møder Fagligt Fokus Michael Skov på Rådhuspladsen i København. Michael er ansat hos BJMF's a-kasse, men står i dag sammen med andre kollegaer fra FH, klar til at lytte og få en snak med deltagere til årets Pride.

– Det fede er, at vi bliver mødt med glæde. Folk synes, det er dejligt, at vi er her. Vi bliver mødt med ærlighed, og hører om de problemer folk har på arbejdspladsen. Fagbevægelsen skal være der for alle – også LGBT+. Det er fedt for folk at høre, at vi også er der efter Priden i folks hverdag.

Michael har ikke selv oplevet diskrimination i 3F på baggrund af sin seksualitet, men understreger at det selvfølgelig ikke betyder, at man ikke skal være opmærksom på problematikken.

– Frygten for at springe ud er større, end hvad det faktisk er. I 3F fagene er det min oplevelse, at det vigtigste er at

du møder op, arbejder sammen med de andre, og viser hvad du kan. Hvis der er en skepsis, så vinder man dem hurtigt over. Jeg husker en enkelt sag

i mit eget arbejdsliv, hvor jeg oplevede noget diskrimination, men den blev straks håndteret af min daværende tillidsmand. ■

HUS FORBI

Store smil til Rød Koncert

TEKST: JANUS RØNBACH · FOTO: SØREN D. ANDERSEN

Solen banker ned fra himlen, og kolde fadøl strømmer over disken. I samarbejde med Hus Forbi afholdt BJMF igen i år Rød Koncert. Hundredvis af mennesker havde fundet vej til BJMF's baggård midt i Valby.

Rød koncert er en gratis musikfestival, hvor alle er velkomne. Overskuddet går ubeskåret til at støtte bladet Hus Forbi. Den gode stemning summede blandt alle deltagere.

Fra scenen sprudlede et væld af musikalske oplevelser. Alt fra Superloader, der spillede god gammeldags rock, over Mathilde Falchs nærværende fortællinger og sange, til Ole Og De Navn-løses charmerende rockmusik og afslappede attitude.

Intet manglede på årets Rød Koncert. Ses vi næste år? ■

Sponsorer

Hancock Bryggerierne

Audio in Balance

Strøm Sound

NEXT XPERIENCE

Dansk Mobilsce

Godik

Stiftelsen De Forenede

Snedkere af 1862

Teknisk Landsforbund

Dansk

Socialrådgiverforening

FH Hovedstaden

Radiograf Rådet
København

3F København

Dansk EI-Forbund

3F Den Grønne Gruppe

Socialpædagogerne

Rør & Blik

Metal Hovedstaden

Københavns

Lærerforening

FÆLLESAKKORD

Solskinshistorie fra solskinssjakket

På en plads i Vanløse er et murersjak så glad for deres fællesakkord, at de synes alle burde gøre det samme. For dem er det en selvfølge at arbejde i fællesskab frem for i konkurrence med kollegerne.

TEKST & FOTO: JANUS RØNBACH

I en skurvogn i København sidder en flok glade murersvende og murerarbejdsmænd. De arbejder på fællesakkord og kunne ikke forestille sig at gøre det anderledes. Pladsens tillidsmand Simon Sylvest og formand Morten Bjørn Larsen vil gerne dele glæden med alle de andre kolleger i byen.

– Jeg var på en anden plads, hvor vi også havde fællesakkord, og så snak-

kede vi med mester om at komme på denne plads. Jeg sagde til mester, at han skulle vide, at vi laver fællesakkord, hvis vi skulle derud. Alle andre havde platformsakkord. Jeg var spændt på hvad han sagde, men det var helt fint. Vi ringede rundt til de andre vi kender, og så kom de med på fællesakkorden, forklarer Morten.

KONKURRENCE ELLER FÆLLESSKAB

En fællesakkord er en samlet akkord for et større murersjak, og har derfor også ofte murerarbejdsmænd tilknyttet. En platformsakkord er som regel begrænset til to murersvende på en arbejdsplatform.

– Det har altid været vores holdning at arbejde på fællesakkord. Der

er bare nogle af vores andre kolleger, der ikke gør det. På platformsakkorden kan mester spille kollegerne ud mod hinanden. Eksempelvis ved at pege på sjak, der kan gøre det billigere og hurtigere end andre. Det kan også være unfair, da arbejdet er forskelligt. Nogle skal mure noget helt glat, og andre skal mure hvor der en masse vinduer, tilbagetrukkede felter eller fremspring, selvom prisen er den samme. Det er unfair, påpeger Simon.

– Der er mange ulemper ved platformsakkorden. Hvis mester ser sig sur på nogen, så kan denne blive smidt ud, så snart akkorden er færdiggjort. Man er også dårligere stillet, hvis nogle bliver syge. Der står du bare alene tilbage. Man står også svagere, når der skal forhandles med mester,

da du ikke er en del af et fællesskab, nævner Simon.

Hele sjakket forklarer, at det mest afgørende dog er, at man med en platformsakkord, ikke har råd til en murerarbejdsmand. Murerarbejdsmanden er hamrende vigtig, understreger de. Det er dem, der er på jorden og sørger for logistik, fordeling af materialer og oprydning. Uden murerarbejdsmanden ville murersvenden blive slidt op og hele pladsen ville sejle.

– Jeg var på en plads, hvor vi var fire murersvende og en murerarbejdsmand. De andre på pladsen kørte platformsakkord. Så opdagede de vores murerarbejdsmand, og hvor smart det var. Så ville de også have ham. Det var yngre svende, som aldrig havde prøvet fællesakkord. Der gik vist et lys op for dem, for de begyndte at betale murerarbejdsmanden ud af deres egne akkorder, fortæller Morten.

ALLE VINDER PÅ FÆLLESAKKORDEN

Murerarbejdsmanden møder før murerne. Det hele står klart, når de ankommer. I stedet kan de koncentrere sig om at mure sten. Man deles også om maskiner og udstyr på fællesakkorden, i stedet for at konkurrere om at komme til. Det er en mere effektiv arbejdsgang. I det hele taget peger sjakket på mange fordele ved fællesakkorden.

– Det er fjollet, at folk bruger årevis på et murersvendebrev, og så render rundt og leger murerarbejdsmand. Der er også et perspektiv om, at vi skal arbejde længere og længere. Så dur det ikke, at vi slider os selv ned. Platformsakkorder er bare mere nedslidende, nævner Simon.

– Der er også mere kvalitet i byggeriet ved fællesakkord. Det skal ikke gå så stærkt. Kvaliteten bliver dårligere, når folk stresser. Der kommer flere fejl, og folk bliver ligeglade, fordi de bare skal tjene hurtige penge. På den anden side af bordet, er det også en fordel for mester. Han skal kun forhandle én akkord, påpeger Morten.

– Det handler også om at give hinanden en chance. På fællesakkorden er der plads til murerarbejdsmand eller lærlinge. Vi skal jo uddanne de næste, ellers kvæler vi os selv. På platformsakkorden er man kolleger uden at være kolleger. Man bliver konkurrenter. Det kan jo ikke være rigtigt. Vi er der jo alle med ét fælles formål – at bygge lortet, understreger Morten.

VI SKAL HAVE SOLIDARITETEN TILBAGE

Det er nogle bestemte firmaer, der kører disse platformsakkorder. Der er fortsat masser af fællesakkorder i byggeriet. Tidligere var det ikke kutyme med platforme fortæller sjakket. Der var alt på stillads. Platformsakkorden er opstået sammen med arbejdsplatformene. Platformsakkorden er relativt ny.

– Nogen tænkte, at de kunne tjene en masse penge. Så hytter man bare sit eget skind. Man bliver splittet over for mester og byggeledelse. Hele vores fag bliver svagere af det. Nogle unge rammer kun pladser, der kører platformsakkord. De kender ikke andet. Det er derfor, vi gerne vil fortælle om vores fantastiske fællesakkord, siger Simon.

Det handler også om solidaritet, udbryder hele sjakket i kor. Det handler om at holde murerarbejdsmandens fag i live. Hvis alle lavede platformsakkorder, så ville der ikke være flere murerarbejdsmand. Et stort sjak på fællesakkord kan bære, at der kommer en ungersvend, der ikke er så skrap endnu, eller en ældrer svend, der ikke er så frisk som de unge. Så er han til gengæld god til at grille, fortælle røverhistorier eller har erfaring og viden. Vi skal bruge alles evner. Det styrker os alle. ■

Murersjak vil dele glæderne ved fællesakkord.

Ove Fåborg er død

Jord- og betonarbejder Ove Larsen, bedre kendt som Ove Fåborg, eller Fåborg Larsen er død.

Ove kom til København som ung, og blev medlem af Jord- og Betonarbejdernes Fagforening i Hestemøllestræde. Ove blev hurtigt fagligt aktiv, og politisk organiseret i DKP. Han var med i mange faglige kampe, og politiske aktioner. Ove var ikke bange for at gå forrest, når tingene spidsede til.

Mest kendt vil Ove nok være for sine kultegninger, der skildrede hverdagen på godt og ondt, som Ove oplevede den. Mange af hans tegninger prydede væggene i fagforeningen i Hestemøllestræde, og enkelte i BJMF.

Vi havde mange gode stunder, når Ove var i gang med de større værker på 5. sal i Hestemøllestræde. Her kunne vi hjælpe med farvelægningen af hans iderige grundtegninger til diverse arrangementer og demonstrationer. Det var dengang man som arbejdsløs skulle i fagforeningen for at hente understøttelse og betale kontingent. Så vi aktive kendte hinanden og de ansatte rigtig godt.

Det er også Oves værk, der nu hænger på parkeringspladsen i Mølle Alle. Det viser Københavns skyline omgivet af røde faner og er scenebagtæppet til Jord- og Betonar-

bejdernes 100-års jubilæum i 1984. Ved jubilæumsfesten i Huset på Enghavevej holdt Overborgmester Egon Weidekamp festtalen. Han indledte med at pege mod bagtæppet og sige »hvilken smuk ramme I har skabt om denne fest i aften«.

Da Ove blev gift med sin Lisbeth, blev bruden, med blomster i håret, kørt fra kirken i en pyntet cykelanhænger. Så endte Ove overraskende i den kulørte ugepresse.

Ove var en rigtig god kammerat, og altid frisk til at give en hjælpende hånd, hvis man havde brug for det.

Mange lystige fyraftensstunder havde vi også i Rottefælden på Blågårdsgade.

Efter Ove flyttede til Fyn, kom han en del år til Fælledparken, og holdt 1 maj.

Ove fik Jord- og Betonarbejdernes kulturpris, hvilket han var stolt over.

Ære være Oves minde.

Poul Madsen og Kirsten (Kran) Løgstrup

ILLUSTRATIONER: OVE FABORG

Lino-klubben

Klubben for efterlønnere og pensionister.

Vi mødes på Mølle Allé i Musikhuset den anden mandag i måneden, kl. 11.00.

Nye kollegaer er velkomne.

Kontakt til klubben

Formand Poul-Erik Næs
☎ 40 77 89 42

Snedker- og Tømrernes Pensionist- og efterlønsklub

Klubben optager alle tidligere TIB'ere

Mødedage

Vi mødes den anden og fjerde torsdag i måneden kl. 10.00 i fagforeningen, Mølle Allé 26, 2500

Kontakt til klubben

Formand Poul Sand
☎ 30 25 35 51
✉ poul.sand@gmail.com

Murernes Seniorklub

Alle møder foregår den anden torsdag i måneden. Til møderne er der sørget for en bid brød og lidt til halsen.

Har du et forslag til emne til møderne, så tag det med på næste klubmøde.

Arrangementer afholdes i Musikhuset, Mølle Allé 26, 2500 Valby

Torsdag den 16/10, kl. 10.30: Halvelver
Torsdag den 27/11, kl. 10.30: Halvelver
Torsdag den 11/12: Julearrangement

Kontakt til klubben

Stig Mørk Christensen
☎ 21 91 55 04

MEFF-seniorklubben

Pensionister og efterlønnere i Miljø- Energi og Forsyningsarbejdernes Fagforening.

Alle ordinære klubdage holdes den første og tredje torsdag, kl. 10.00 i fagforeningen Mølle Allé 26, 2500 Valby (Musikhuset).

Vi arrangerer 3-4 bowlingdage pr. sæson. Vi har som målsætning at holde 2-3 arrangementer eksternt. Vi afholder 1 skovtur årligt.

Bestyrelse

Formand: Freddy B. Nielsen, 60 68 67 90
Kasserer: Birger Læbel, 25 51 82 05
Best.medl.: Inger Isaksen, 25 82 46 77
Best.medl.: Bjarne Larsen, 29 82 41 21
Best.medl.: Birgitte Jørgensen, 27 33 26 11

Murerarbejdsmændenes Efterløns- og Pensionistklub

Vi mødes den første tirsdag i måneden, kl. 10.00 i Smedjen, Mølle Allé 26, 2500 Valby.

Er du murerarbejdsmand? Er du pensionist eller efterlønner? Vil du med i klubben og møde kolleger?

Kontakt til klubben

Palle Lund
☎ 61 37 41 27 ✉ palletagelund@live.dk

Faglige Seniorer Storkøbenhavn

Kontakt til klubben

Gorm Christiansen
☎ 21 37 03 02 ✉ gormc52@gmail.com

fagligsenior.dk/sektioner/storkoebenhavn

JBTI

Vi mødes hver tirsdag fra kl. 10.00 i BJMF, musikhuset, Mølle Allé 26.

Alle medlemmer er velkomne til en snak med kollegaer eller bestyrelsesmedlemmer. Der kan spilles billard, købes øl og vand. Kaffe er gratis.

Den første tirsdag i måneden afholder bestyrelsen møde. Den anden tirsdag i måneden, er der morgenbord med kaffe og frisk morgenbrød.

Medlemmer kan altid komme med forslag, som bestyrelsen vil behandle på sine møder.

Kontakt til klubben

Formand Villy Hansen
☎ 30 48 22 53

Fælles Seniorklub

Lizette Risgaard om sit faglige liv

Mandag den 10. november, kl. 10.30
i Musikhuset, BJMF, Mølle Allé 26, Valby

Mød Lizette Risgaard og hør hendes egen historie om sit faglige liv, hvordan hun blev Danmarks første kvindelige formand for LO/FH og hvordan hun blev tvunget til at trække sig fra posten.

Pris: 50 kr. inkl. kaffe, kage og genstand
Billetter: kan købes hos formanden i din pensionistklub
Arrangør: 3F BJMF's Fælles Seniorklub

FOTO: SØREN D. ANDERSEN

Gartnernes Seniorklub

Onsdag den 12. november 2025, kl. 11.30
Onsdag den 10. december 2025, kl. 11.30

Vi skal fejre klubbens 45 års jubilæum i år
Husk madpakken.

Kontakt til klubben
Formand Sune Bøgh, Katrinedalsvej 43, 2-4, 2720 Vanløse
☎ 20 12 07 91 ✉ sune3f@hotmail.com

Filmklubben

For alle pensionister og efterlønnere i BJMF

LIVET ER SMUKT
Onsdag den 15. oktober, kl. 10.30
Italiensk film om at overvinde modgang – selv i en koncentrationslejr.

VIFTEN
Onsdag den 26. november, kl. 10.30
Dansk film om dansk Vestindien.

Filmene vises i BJMF, Musikhuset, Mølle Allé 26, 2500 Valby

ILLUSTRATION: UPKLYAK / FREEPIK.COM

Snedker-Tømrernes Brancheklub

MØDEPLAN FOR 2025

Oktober

- **Torsdag den 9. oktober:**
Bestyrelsesmøde kl. 15.30-18.00
- **Fredag den 24. oktober:**
Generalforsamling
(program fra kl. 15.00)

November

- **Tirsdag den 11. november:**
Bestyrelsesmøde kl. 15.30-18.00

December

- **Onsdag den 17. december:**
Bestyrelsesmøde kl. 15.30-18.00

Alle møder holdes hos BJMF, Mølle Allé 26, Valby

Struktør- og Betonklubben

MØDEPLAN FOR 2025

Oktober

Torsdag d. 23/10:
Generalforsamling
Fredag d. 31/10 og lørdag d. 1/11:
Fundamentet, årsmøde. Odense

November

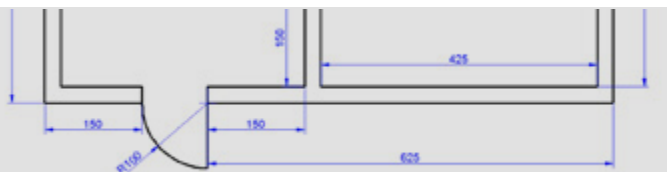
Tirsdag d. 4/11, kl. 7.00: BAJS-møde
Torsdag d. 25/11, kl. 16.00: Klubmøde
Fredag d. 28/11: Julefrokost

December

Tirsdag d. 9/12, kl. 7.00: BAJS-møde
Torsdag d. 18/12, kl. 16.00: Klubmøde

KONTAKT TIL KLUBBEN

Michael de Gier, formand
☎ 88 92 26 69 ✉ michael.de.gier@3f.dk

Tegnehjælp for lærlinge

Hver torsdag er der tegnehjælp i primært AutoCad fra kl. 16.00 på Mølle Allé 26 i kælderen

Fagforeningen sørger for mad og drikke.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Lauritz Christiansen

☎ 88 92 27 32 ✉ lauritz.christiansen@3f.dk

Henrik Ø. Pedersen

☎ 21 26 56 95 ✉ obergpedersen@gmail.com

Møder i Murer-brancheklubben

Alle møder afholdes i BJMF, Mølle Allé 26, Valby.

Bestyrelsesmøde, tirsdag den 28. oktober, kl. 16.00

Bestyrelsesmøde, tirsdag den 25. november, kl. 16.00

Bestyrelsesmøde, tirsdag den 16. december, kl. 16.00

Privatansatte Gartneres Klub

Klubbens bestyrelse møde fast den første tirsdag i måneden, kl. 16.00 i fagforeningen, Mølle Allé 26, Valby.

Møderne er åbne for alle klubbens medlemmer!

2. september, kl. 16.00

4. november, kl. 16.00

7. oktober, kl. 16.00

2. december, kl. 16.00

A-klubben

Arbejdsløshedsklubben i BJMF for alle ledige fagforeningsmedlemmer.

Der er møde hver **mandag kl. 10.00** i Smedjen, Mølle Allé 26, 2500 Valby

Snedker- & Nichefagene

Generalforsamling 25. november 2025.

KONTAKT

✉ snedkerklubben@gmail.com

Bolette Jørgensen

☎ 40 44 72 18 ✉ boletterosejoergensen@gmail.com

Arbejds- miljøudvalget

BJMF's fælles arbejdsmiljøudvalg og dets møder er åbent for alle medlemmer.

Alle møder i udvalget afholdes i fagforeningen på Mølle Allé 26, Valby, kl. 15.30-17.30

Tirsdag den 11. november 2025

Tirsdag den 13. januar 2026

Tirsdag den 10. marts 2026

Tirsdag den 12. maj 2026

KONTAKT TIL ARBEJDSMILJØUDVALGET

Christian K. Sørensen,

☎ 88 92 89 72 ✉ christian.k.soerensen@3f.dk

SKOF-Klubben

SKOF er fællesklubben for Specialarbejdere i København og Frederiksberg.

KIG FORBI TIL SKOF-TORSDAGE

Den anden torsdag i måneden fra kl. 15.00 i fagforeningen, Mølle Allé 26, Valby, Musikhuset

Vi mødes den anden torsdag i hver måned til en faglig snak og en øl eller en vand.

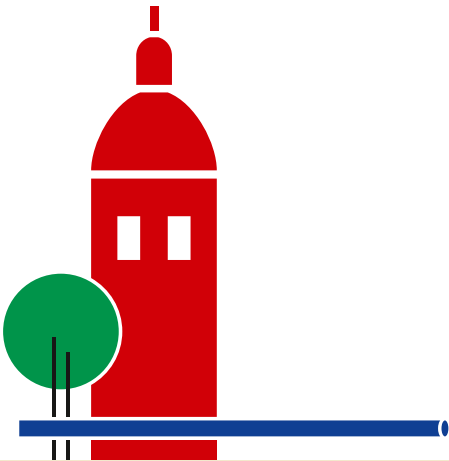
De forskellige klubber i SKOF skiftes til at arrangere.

Alle kolleger og venner er velkomne.

SKOF's bestyrelse er til stede fra kl. 15-17, hvis du har nogle faglige spørgsmål.

Afdøde kolleger – æret være deres minde

NAVN	BRANCHE	FØDT	DØD
Verner Bjarne Flindt	Specialarbejder	19-09-1943	28-07-2025
Heino Kristensen	Snedker	28-02-1942	26-07-2025
Niels Thorsted	Murerarbejdsmand	17-01-1943	25-07-2025
Egon Poul Berthou	Snedker	09-03-1931	23-07-2025
Kurt Helge Gylling	Tømrer	21-11-1946	22-07-2025
Arne Lundberg Hansen	Specialarbejder	10-05-1947	21-07-2025
Steen Hackenberg	Struktør- og beton	03-03-1950	18-07-2025
Ole Madsen	Håndværker	04-06-1945	10-07-2025
Kenth Høegh	Murersvend	21-01-1951	09-07-2025
Jens-Jørgen Petersen	Murersvend	27-06-1947	04-07-2025
Bjarne Petersen	Specialarbejder	12-04-1950	02-07-2025
Gunnar Osvald Nielsen	Snedker	26-07-1934	14-06-2025
Dan Mortensen	Tagdækker	16-08-1970	12-06-2025
Per Allan Toft	Tømrer	26-05-1964	23-05-2025
Carsten Jørgensen	Gartner	28-05-1964	19-05-2025
Henrik Lambertsen	Specialarbejder	09-01-1963	18-05-2025
Niels Jørgen Henriksen	Tømrer	19-06-1936	17-05-2025
Hans Thoustrup Nielsen	Struktør- og beton	28-04-1971	14-05-2025
Jimmi Roth	Murer	15-04-1975	07-05-2025
Jan Erik Seremet	Murersvend	18-04-1961	19-04-2025
Norman Bernhard	Struktør- og beton	15-09-1943	17-04-2025
Flemming Rastung	Tagdækker	10-05-1944	30-03-2025
John Birger Nielsen	Gulvlægger	19-04-1952	28-03-2025
Christian Jens Villy Hermansen	Tagdækker	25-12-1947	27-03-2025
Bent Munch Johansen	Tømrer	21-11-1935	17-03-2025
Bent Laugesen	Specialarbejder	10-09-1954	15-03-2025
Ib Kofoed Hansen	Murersvend	19-05-1934	14-03-2025
Per Giørtz Hansen	Specialarbejder	13-09-1948	08-03-2025

Åbningstider i fagforeningen

FAGLIG AFDELING

Mandag	7.00 - 15.30
Tirsdag	7.00 - 15.30
Onsdag	7.00 - 15.30
Torsdag	7.00 - 17.00
Fredag	7.00 - 12.00

A-KASSEN

Mandag	8.30 - 15.30
Tirsdag	8.30 - 15.30
Onsdag	Lukket
Torsdag	8.30 - 17.00
Fredag	8.30 - 12.00

SOCIALRÅDGIVERE

Tidsbestilling nødvendig!

Mandag	9.00 - 12.00
Tirsdag	9.00 - 12.00
Onsdag	9.00 - 12.00
Torsdag	9.00 - 17.00
Fredag	9.00 - 12.00

Deadlines og udgivelses-datoer for Fagligt Fokus 2025

BLAD NR. 4

Deadline	24/10
Omdeling	16/12

STOP ARBEJDS- KRIMINALITET!

FRIST DEN 2. NOVEMBER – HAR DU SKREVET UNDER?

BORGERFORSLAG: De nuværende redskaber er ikke gearede til at klare den kriminalitet, som hænger de danske byggepladser.

Forslaget vil konkret afsætte 100 millioner kr. årligt til bekæmpelsen af arbejdskriminalitet.

Arbejdsmiljøloven skal kunne straffe som ved personfarlig vold. Dokumentfalskneri straffes med en bøde svarende til den økonomiske gevinst for virksomheden, og der skal oprettes et offentligt tilgængeligt

register over arbejdskriminelle virksomheder med muligt udbudsforbud.

Borgerforslaget skal gøre myndighederne i stand til at begrænse den organiserede kriminalitet på arbejdspladserne.

Det er formand for BJMF Claus Westergreen og medlemmer fra bestyrelsen, der på vegne af hele BJMF har stillet forslaget.